

KULTUUR.
POSTIMEES.EE

Eurovisiooni säranud Soome Käärjõ esineb Eestis

16. ja 17. juunil toimuva festivali FLEX FEST esinejate nimistusse lisandus tänavusel Eurovisiooni laulvõistlusel lauluga «Chia Chia» rahvasõltumatu Soome eksperimentaalne räppariit Käärjõ. Globaalseks fenomeniks tõusnud mees ja tema Eurovisiooni võitluslugu «Chia Chia» on teinud Soome muusika oluliseks, muutes enneolematuks rahvasõltumatuks nähtuseks.

Käärjõ oli tänavusel Eurovisiooni publiku ülekoolituseks. «Chia Chia» kogus maailmas populaarsuse tipul alles üle 3,8 miljoni striimi päevas ja täiesti Spotify enim kuulatud lugude globaalses edetabelis 7. kohale. Eestis tegi lugu ülekoolitaja päeva striimi rekordid 43 900 kuulamisega.

35. «Eesti murrete sõnaraamatu» vihik ilmus hiljuti.

Seitse kunstniku pühenduvad soode taastamisele

Seitse kunstniku alustavad Eestis ja viies teises Euroopa riigis märgalade taastamisele pühendatud loomemööda. Läbi nelja aasta kulgev kunstiresidentuur võetakse kokku 2026. aastal ühisnõustusega Venetsias Eesti residentuuris tegutses koostöös teadlaste, kogukondade ja meiste osalistega skulptor ja installatsioonikunstnik Elio Liv.

Projekt WaterLANDS käigus puhutakse Eestis, Bulgaarias, Iirimaa, Itaalias, Hollandis ja Suurbritannias taas elu sisse kahjustatud märgaladele. Elio Liv plaanib järgneva nelja aasta jooksul luua Pärnu maale soode tervenemisele inspireeritud ja loodusesse sulanduma kohapealsete maastikukunstiteose ning video.

Viinistu kunstimuuseumis avati Jüri Arraku stuudiokirik

Laupepäeval avati Viinistu kunstimuuseumis asuva püsikolektsiooni Jüri Arraku (1936–2022) stuudiokirik. Väljapaneku kuraatori ja kunstiteadlase NOBA OC Jüri Andra Orni sõnul oli Jüri Arrakule väga oluline, et tema loomingut paremini säilitada ja näha, et see oleks avalikkusele eksponeeritud. Väljapanekul on eksponeeritud kunstniku legendaarset stuudiost pärit esemed alates maalidest kuni viimase, lõpetamata maalini. Lisaks on väljas Arraku algkooliaegsed joonistused, esimese personaalnäituse külastajatele mõeldud valik Arraku valmistatud medalle kavandajatest, ekslibrisid, graafikat ja gobelääni.

Teatril RAAAM. täitub 20 aastat suveteatrit

Teater tähistab seda sündmust juulis Kerno mäis ja Loobu mäis aialdas kolme lavastusega. 5. juulil esietendub Ott Kiluski «Karateka ja salasõnaraamatu», mis on sündinud Kiluski mõlestustest kurikuulsale 90ndate algusest, kui Eestimaa pinnal liikuvas igasuguse aforistika. Lisaks mängitakse lavastust «Diktator, näljamees ja lüürik» ning juba seitsmendat suve järjest tuleb «Praegu pole aeg armastamiseks».

Tantsi mulle muusikat ilma kulka toeta!

HEILI EINASTO
kontserdikriitik

ARVUSTUS

Kontserdiõhtu «Tantsi mulle muusikat»

Tantsivad Ketlin Oja ja Cristiano Principato, klaveril Johan Randvere, koreograafia Ketlin Oja, Marina Kesler, Enn Suve. Luuletekstid Anna Haava, Berit Kaschan, Doris Kareva, Eduard Vilde, Jühan Liiv, Kristina Ehin, Marie Under. Vaadatud 20. mail 2023 MUBAs.

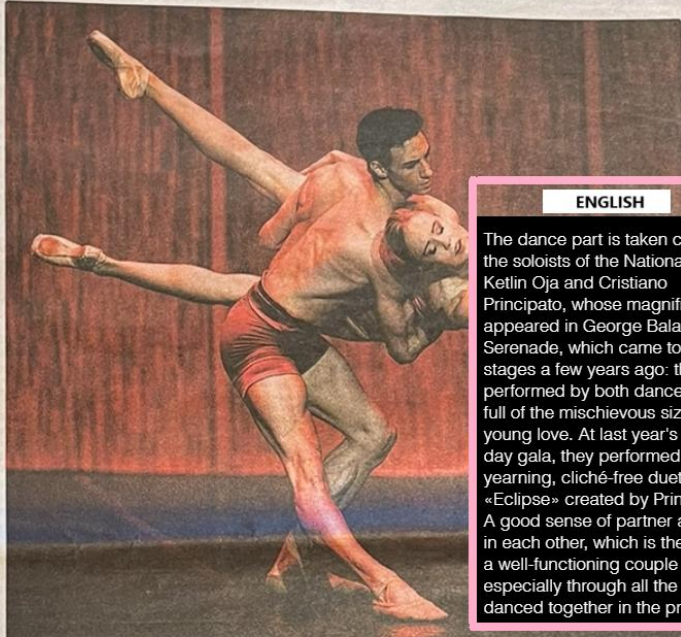
Pimedusest ümbritsetud punktvalguses istub klaveril toga mees, temaga seljakuti tema muusa – valges tülis haldjas, kes Liszt'i «Armuneelma» helide peale ärkab, kätetibadega hoogu võtab, et siis ühel hetkel laul unistuse/igatsuse kehastusena lendu tõustab, algul veel varbaotsale toetudes, aga siis juba maapinnalt tõukudes – et lõpuks jälle naasta Kunstniku/Pianisti juurde ja sulada temaga ühte.

Nõnda algab kontsertenduse «Tantsi mulle muusikat», kus Johan Randvere ja Ketlin Oja on seljast kokku pannud ning loonud muusikat, luulet ja tantsu põimiva romantilisest hingusest ja igatsusest kantud lavastuse – ja seda täiesti ise, ilma kultuurkapitali toeta!

Kavas valitses romantiline hingus. Kuigi Ferenc Liszt, Piotr Tšaikovski ja Richard Strauss loominguga kõrval olid esindatud ka Wolfgang Amadeus Mozart, Arvo Pärt (lindil), Ludwig van Beethoven ja Claude Debussy, tõi Johan Randvere esitus välja lugude romantilisest tühjusest: igatsuse kättesaamatule järele, mõotamatu nukuks, ülevoolava üleemeliikuse, sukelumise inimhinge süngesse, saatlikesse süngusse, hea ja kurja kosmilise heitluse. Küllap muusikaspetsialistid oskavad täpselt kirjeldada, milliste vahenditega Randvere seda saavutab, kuid isegi ilma tantsulise visuaalita suudab ta muusika pildiliselt eredaks ja kujundlikuks muuta.

See aga ei tähenda, et visuaal tantsus oleks kavas üleiligne, pigem toob kehakeelele esile muusikas olemasolevaid konkreetsemaid, ihulisemaid seisundeid.

Tantsulise poole eest kannavad hoolt rahvusballi solistid Ketlin Oja ja Cristiano Principato, kelle omavaheline suurepärane

Ketlin Oja ja Cristiano Principato teineteist järgitult mõistva, konfliktideta koosluse moodustab ka muusika ja tantsu ühtesulamine.

ne klapp ilmnes juba paar aastat tagasi Estonia lavalaudadele jõudnud George Balanchine'i «Serenadist», mille valls mõlema tantsija esitus oli täis noore armastuse vallatu sarinat. Eelmise aasta tantsupäeva galal esitasid nad koos Principato laulvastatud igatsusliku, kiisevaba dueti «Varjatus» («Eclipse»). Hea partneritunnetus ja usaldus teineteise vastu, mis on hästi toimiva paaritantsu aluseks, kuimas läbi kõigi kavas koostantsitud duettide.

Suve koreograafia (andante Dmitri Sostakoviči 2. klaverikontserdist) – kui me ise oma väljapaistvat tantsuloojate loomingu et austas, siis kes seda veel teeb? Ja ei ole me koreograafide

loomingu grammigi kehvem hetkel maailmalavade valitsevate ballettmeisterite teostest, nii et aitab, Ketlin Oja, ajaloolise järjepidevuse hoidmise eest balletis!

Numbrit läbis igatsus ideaalse kaaslase järele, mis aga elus paraku võimatu – aimus ideaalne kaaslase on see, kellega kohtumine jääb nii püüaks, et ideaalist irdumine ja pettumised jäävad labimata. Samalaadse teineteist järgitult mõistva, konfliktideta koosluse moodustab siin ka muusika ja tantsu ühtesulamine – näib, nagu kasvaks üks teistest välja, ning mitte alati ei ole see tants muusikast, vaid sedavõrd hea on koostöö Randvere ja tantsijate vahel, et nii mõnelgi hetkel näib muusika lahtuivat tantsust.

Arvo Pärti «Peegel peeglis» kõlas lindil, kuid sobis kasvasse imehästi oma meditatiivse kulgemisega pärast Liszt'i tormiselt tunglevat, faustilistesse äärmustesse ulatuvat h-mollis «Balladist». Marina Kesler oli selle kunagi lavastanud «Othello»-s, kuid ka iseseisva numbrina mõjus see terviklikult ja jätkas kava läbivat armastuse teemat.

Kontsertenduse «Tantsi mulle muusikat» kavas oli põimitud ka Ketlin Oja oma looming.

ENGLISH

The dance part is taken care of by the soloists of the National Ballet, Ketlin Oja and Cristiano Principato, whose magnificence appeared in George Balanchine's *Serenade*, which came to Estonian stages a few years ago: the waltz performed by both dancers was full of the mischievous sizzle of young love. At last year's dance day gala, they performed the yearning, cliché-free duet «Eclipse» created by Principato. A good sense of partner and trust in each other, which is the basis of a well-functioning couple dance, especially through all the duets danced together in the program.

Johan Randvere esitus tõi välja lugude romantilisest tühjusest, mõõtmatu nukuks, ülevoolava üleemeliikuse.

«Armuneelma» lendlev muusa, jekus Berit Kaschani luuletekstidele loodud duetis (järgnes vahetult Pärtile), Beethoveni «Kuupaissonaadi» 3. osale loodud duetis ning kava lõpetavas Debussy «Kuupaiste» soolos. Kuna balletis on muusika peegeldamine kehas ja liikumises põhilise suhte tantsu ja muusika vahel, siis pole üllatav, et Oja lähtub liikumist luues meelodist ja kõlast: on tunda, et helid kajavad kehas vastu ja annavad tekkivate liikumismustrite impulsi. Koreograafia kasvatamine sõnalisest tekstist on keerukam, sest sõnad annavad sedavõrd tugeva mõtteelõnga, et liikumisel on sel-

lega keeruline dialoogi astuda – ja pean tunnistama, et kõnealusel juhul jäid sõnad heitaustaks ning mõte järgis kehakeelt, otsemata selles seoses verbaleste sõnumiga.

Olen ennegi maininud, et Oja tantsu iseloomustab puhta veege sarnane omadus: selgus, läbi paistvus ja karastav mõju. Isegi väga soojana säilib selles kargus ja midagi, mida võiks nimetada rikkumatusseks – tantsus säilib see omadus ka erotiilisest tantsust kaardavates duettides. Oja tantsu valitseb romantiline, kehatu sülfid. Kindlasti rikastaks seda kokkupuude varjude maailma kas suudab sülfid neis konfliktides ellu jääda?

Mustvalges kleidis, heledad juuksed õlgadel valla, hõljub kuupaisel maastikul õhuvaim. Ühel hetkel otsustab ta kõrgematest sfääridest alla laskuda – ja jäävad need lihtli ühetooliseks. Nii võtab õhuvalla valitseja esmalt varvaskina ühest, seejärel teisest jalast. Tundub, et maise tularlapsena on elu rikkam. Armastusest sündinud, selle eri tahkudest ja värvidest jutustav muusika ja tants nõuavad ühel hetkel süüvimist endasse, kogemuste ja elamuste süvavõtteid meeltes, meeltes ja mõtetes. Vaikuseviirus.